

Σχολική βία - Η κρίση την κρύβει κάτω από το χαλί

Το φαινόμενο της σχολικής βίας και της νεανικής εν γένει αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς στον χώρο του Σχολείου έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις, όχι μόνο στην άλλη πλευρά του ατλαντικού, αλλά και σε όλες σχεδόν της Ευρωπαϊκές Χώρες. Η Διάσκεψη της Ουτρέχτης το έτος 1997 αναγνώρισε το πρόβλημα στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποδόθηκε νόημα στις σχετικές ορολογίες (π.χ. οριοθετήθηκε η διαφορά ανάμεσα στο απλό πείραγμα σε αντιδιαστολή με το «πείραγμα» που καταντά σχολικός εκφοβισμός ανάμεσα στους μαθητές). Στην διάσκεψη αυτή δόθηκε το έναυσμα για σοβαρή και υπεύθυνη αντιμετώπιση του προβλήματος από κάθε κράτος-μέλος της Ένωσης. Ευτυχώς στην χώρα μας δεν είναι πολλά τα σχετικά κρούσματα, πλην όμως παρατηρείται μια αυξητική τάση αυτών. Η γενικότερη κρίση των αξιών αλλά και ειδικά η δύσκολη οικονομική συγκυρία είναι κάποιες από τις αιτίες αυτής της αύξησης. Οι γονείς πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επαγρύπνηση. Η βία στο σχολείο δεν αφορά μόνο τους γονείς των παιδιών που θυματοποιούνται αλλά και τους γονείς των παιδιών που εκφοβίζουν τα άλλα. Η συζήτηση με το παιδί, η συγκαταβατικότητα και η ψυχολογική ενίσχυσή του όταν πέφτει θύμα αλλά και η αποθάρρυνση της εκφοβιστικής συμπεριφοράς όταν το παιδί είναι ο θύτης, είναι τα πρώτα που πρέπει να πράξει ο γονιός.

Στην Αμερική το θέμα συγκαταλέγεται στην πολιτική ατζέντα κάθε κυβέρνησης πλέον από την Προεδρία Κλίντον και μετά. Τα περιστατικά σε πολλά σχολεία των ΗΠΑ είναι σοβαρότατα (μαθητικές συμμορίες, ανθρωποκτονίες μαθητών από συμμαθητές τους, αυτοκτονίες μαθητών). Εκεί, λόγω και της σοβαρότητας των κρουσμάτων, έχει δοθεί μάλλον μεγαλύτερη έμφαση στην αυστηρή καταστολή (πολιτική της μηδενικής ανοχής στον ανήλικο παραβάτη που αντιμετωπίζεται ποινικά σχεδόν ως ενήλικος) παρά στην προληπτική αντιμετώπιση του θέματος που φαίνεται να προκρίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω των παραδοσιακών και πολιτισμικών αρχών της. Στην Ευρώπη αναγνωρίζεται ότι το πρόβλημα είναι πολυδιάστατο και

πολύπλοκο, έχει μια δικιά του ξεχωριστή λογική και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται όχι τόσο σε πλαίσια αυστηρής ποινικής καταστολής αλλά σε πλαίσια εκπαιδευτικής ψυχολογίας, παιδαγωγικής και συμβουλευτικής.

Στην Κύπρο συστάθηκε επιτροπή ειδικών (εκπαιδευτικών, νομικών και εκπαιδευτικών ψυχολόγων, εγκληματολόγων και πανεπιστημιακών) για την μελέτη του προβλήματος και την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων αντιμετώπισης και πρόληψης του φαινομένου. Προτάθηκαν μέτρα γενικής πολιτικής όπως η σύσταση επιτελικής ομάδας αντιμετώπισης της σχολικής βίας και λειτουργία επιτελικού φορέα που θα συντονίζει τις ενέργειες του Κυπριακού Υπουργείου Παιδείας, η λειτουργία «Παρατηρητηρίου για την βία στο σχολείο», η επιμόρφωση των αποφασιζόντων και του εποπτικού προσωπικού του Κυπριακού Υπουργείου Παιδείας, η ανάπτυξη και αναβάθμιση των υπηρεσιών εκπαιδευτικής ψυχολογίας (ΥΕΨ) και συμβουλευτικής-επαγγελματικής αγωγής (ΥΣΕΑ), η εισαγωγή Θεσμών όπως του Σχολικού Βοηθού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, του Σχολικού Κοινωνικού Λειτουργού, του Συμβουλευτικού Ψυχολόγου, η θεσμοθέτηση προγραμμάτων αγωγής υγείας, η ανάπτυξη της προσχολικής αγωγής αλλά και της στρατηγικής πρόληψης και αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας, η αναβάθμιση των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών επιστημών στην μέση εκπαίδευση και ασφαλώς η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Προτάθηκαν επίσης μέτρα στον χώρο του Σχολείου όπως προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και αλφαριθμητισμού, η ανάπτυξη του Θεσμού του «Μέντορα» (συναισθηματική υποστήριξη μαθητή με ψυχοκοινωνικά προβλήματα από ενήλικα στον χώρο του σχολείου), η αναβάθμιση του θεσμού της παιδαγωγικής ομάδας και επέκτασή της σ' όλη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού της τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η επαρκής γνωστοποίηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του σχολείου στους σχολικούς εταίρους, υιοθέτηση θετικών κινήτρων μάθησης και η επιβράβευση μαθητών με καλές πρακτικές σε

ατομικό και συλλογικό επίπεδο (στα πλαίσια δηλαδή μαθητικής ομάδας), τα προγράμματα βελτίωσης του ψυχοκοινωνικού κλίματος του σχολείου.

Προτάθηκαν όμως και μέτρα που εμπλέκουν την οικογένεια, όπως η εισαγωγή βιβλιαρίου επικοινωνίας σχολείου οικογένειας, η δημιουργία σε κάθε σχολείο αίθουσας υποδοχής των γονέων, η ενεργός εμπλοκή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία (επισκέψεις σε τόπους εργασίας γονιών των μαθητών, πρόσκληση επαγγελματιών γονιών στην τάξη για να μιλήσουν για το επάγγελμά τους, χρησιμοποίηση της βιβλιοθήκης του σχολείου και από τους γονείς, ενεργός και δημιουργική εμπλοκή των γονιών σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες του σχολείου: γιορτές, εκδόσεις, μικτές θεατρικές ομάδες γονιών-εκπαιδευτικών ή γονιών –εκπαιδευτικών-μαθητών, ενθάρρυνση των γονιών να διαβάζουν βιβλία της βιβλιοθήκης στα παιδιά τους και με τα παιδιά τους, ανάθεση σε παιδιά να κάνουν εργασίες αξιοποιώντας τις γνώσεις και εμπειρίες των γονιών τους, εκπαίδευση των αναλφάβητων γονιών παράλληλα με τα παιδιά τους), η θεσμοθέτηση της συμμετοχής των γονιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο σχολικό περιβάλλον. Ως προς τα μέτρα δε, που εμπλέκουν και την κοινότητα, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόταση για μετατροπή των σχολείων σε Πολιτιστικά Κέντρα της γειτονιάς ή της κοινότητας και τακτική χρησιμοποίηση των εγκαταστάσεών τους για πολιτιστικές, δημιουργικές, αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο της λειτουργίας του Ανοιχτού Σχολείου. Πράγματι οι υποδομές των σχολείων μας έχουν βελτιωθεί αισθητά ενώ πολλές σχολικές μονάδες είναι εξοπλισμένες με αίθουσες θεάτρου, αίθουσες ηλεκτρονικών υπολογιστών, βιβλιοθήκες και σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις, που τις καθιστούν σε αρκετές περιπτώσεις λειτουργικότερες για τις κοινότητες ή τους δήμους όπου ανήκουν.

Το ημέτερο Υπουργείο Παιδείας δραστηριοποιείται πλέον αρκετά, πρόσφατα αποφάσισε να ιδρύσει και αυτό παρατηρητήριο για την σχολική βία, όμως θα πρέπει να λάβει με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα ανάλογα μέτρα με αυτά που περιγράφονται παραπάνω. Όλοι οι ενεργοί πολίτες και γονείς

αναμένουμε με αδημονία και άλλες πρωτοβουλίες και δράσεις από τους εμπλεκόμενους φορείς και ασφαλώς κάθε προσπάθεια για ένα σχολείο πιο ασφαλές και αναβαθμισμένο μας βρίσκει ένθερμους υποστηρικτές.

Νίκος Παγώνης
30-11-12